

IURIDICO

Prawa autorskie w branży tłumaczeniowej Tłumacz jako twórca

KONFERENCJA Z POZYTYWNYM PRZESŁANIEM - LST 2021

Wojciech Wotoszyk
LAWYER-LINGUIST

1

Wiedźmiński spór o tłumaczenia

2

Międzynarodowy kontekst prawny

3

Tłumacz i tłumaczenia w polskiej ustawie o prawie autorskim

4

Tłumacz jako autor w orzecznictwie sądów polskich

5

Prawa autorskie do tłumaczeń specjalistycznych

6

Pamięci tłumaczeniowe jako przedmiot prawa autorskiego

7

Prawo autorskie a MT

Program

O czym będziemy dziś mówić?

Wiedźmiński spór

Czy tłumaczenie to
praca twórcza?

**Jak nas postrzegają
odbiorcy naszych usług –
czytelnicy i widzowie?**

„Jestem zdecydowanie przeciwny przyznawaniu praw autorskich tłumaczom niczym prawdziwym autorom. To tak, jakby ktoś wziął zestaw klocków LEGO i zbudował z nich domek, a potem ogłosił się jego twórcą i zabronił innym budować takie domki bez jego pozwolenia – toż to absurd!”

„Jakiś pajac przetłumaczył (wielki mi problem) niskiej klasy czytało jakiegoś losowego alkoholika i myśli że coś mu się należy”.

Grosza i sławy daj tłumaczowi. Autor angielskiego tłumaczenia sagi o Wiedźminie idzie na wojnę z Netflixem. NEWS SW+

SYLWIA CZUBKOWSKA
27 LIPCA 2021

Support the Guardian

Available for everyone, funded by readers

Contribute → Subscribe →

Search jobs Sign in Search International edition

News Opinion Sport Culture Lifestyle More

Books Music TV & radio Art & design Film Games Classical Stage

Fiction in translation

This article is more than 2 months old

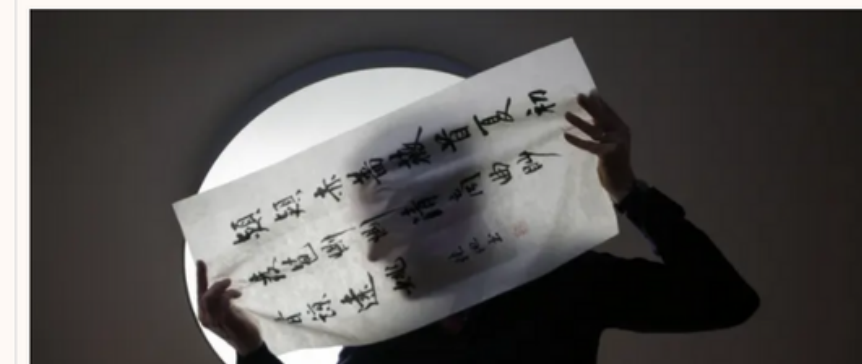
Why translators should be named on book covers

Jennifer Croft

Fri 10 Sep 2021 09.30 BST

Publishers avoid highlighting the people who choose every word of the books they bring to English readers. This lack of transparency is misguided and unfair

Most viewed

Good or bad? Top cardiologist gives verdict on chocolate, coffee and wine

Live Covid live: German government not ruling out full lockdown; UK reports 44,242 cases and 157 deaths

Indian PM Narendra Modi to repeal farm laws after year of protests

'It was mind-boggling': Richard Gere on the rescue boat at the heart of Salvini trial

'We are more powerful than Modi': Indian farmers celebrate U-turn on laws

Kontekst międzynarodowy

Tłumaczenie w konwencjach i umowach międzynarodowych o prawie autorskim oraz w prawie unijnym

- Konwencja Berneńska o ochronie dzieł literackich i artystycznych z 1886 r. - Akt Paryski Konwencji Berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych sporządzony w Paryżu dnia 24 lipca 1971 r. - m.in. art. 2, 8 i 11
- TRAKTAT WIPO O PRAWIE AUTORSKIM - Genewa 1996 r. - art. 5 bazy danych
- Dyrektywa 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych

IURIDICO

TŁUMACZENIA W POLSKIM PRAWIE AUTORSKIM

Według art. 1 ust. 1 z dnia 4 lutego 1994 r. ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych: „Przedmiotem prawa autorskiego jest **każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór)**”.

Natomiast, według art. 2 ust. 1 tej ustawy „Opracowanie cudzego utworu, **w szczególności tłumaczenie [...] jest przedmiotem prawa autorskiego bez uszczerbku dla prawa do utworu pierwotnego**”.

Wyrok Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2019 r. (I UK 409/18)

„Przekład z jednego języka na inny język zmierza do uzyskania określonego rezultatu. Jest to rzecz jednostkowa, wcześniej nieistniejąca, zależna wprawdzie od tekstu pierwotnego, jednak odrębna ze względu na indywidualany charakter tłumaczenia i związane z tym wartości intelektualne, wyrażona w zapisie (tekście), a nawet poprzestająca na samym tłumaczeniu”.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 12 marca 1997 r. (I ACa 76/97):

„Utwór tłumaczony jest chroniony prawem autorskim, gdyż mieści się w kategorii opracowań (art. 2 ust. 1 Ustawy – prawo autorskie z 1994 r.). Także pod rządem poprzedniej ustawy nie była kwestionowana możliwość wykonywania przez twórcę zależnego praw autorskich, a więc między innymi domaganie się ochrony przed przywłaszczeniem sobie autorstwa tłumaczenia”.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 maja 2010 r. (I ACa 129/10):

„Każde tłumaczenie cudzego utworu, z zastosowaniem wyłączeń o jakich mowa w art. 4 ustawy z 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych jest przedmiotem prawa autorskiego”.

Relacja pomiędzy autorem utworu pierwotnego a autorem tłumaczenia

- Artykuł 2 ustawy o prawie autorskim w kontekście konieczności uzyskania zgody autora utworu pierwotnego na jego tłumaczenie mówi o *rozporządzaniu i korzystaniu*.
- Przekładając to na język codzienny, w wypadku, w którym chcielibyśmy sprzedać swoje tłumaczenie, należy uzyskać zezwolenie osoby, która stworzyła tekst pierwotny.
- Nie dotyczy to utworów, do których majątkowe prawa autorskie wygasły i znajdują się one w domenie publicznej.

Tłumacz też autor

Twórcy autorskich tłumaczeń posiadają wszelkie uprawnienia wynikające z posiadania statusu autora. Oprócz praw majątkowych przysługują im także prawa osobiste. Katalog tych uprawnień obejmuje m.in.: oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem, prawo do nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania czy nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

translation

Olga BYNDIU

TŁUMACZ – DRUGI AUTOR?

Stanisław Barańczak:

Być albo nie być – oto jest pytanie.
Kto postępuje godniej: ten, kto biernie
Stoi pod gradem zajadłych strzał losu,
Czy ten, kto sprawia opór morzu nieszczęść
I w walce kładzie im kres? (...) ⁷.

Józef Paszkowski:

Być albo nie być to wielkie pytanie.
Jest-li w istocie szlachetniejszą rzeczą
Znosić pociski zawistnego losu
Czy też stawiawszy czoło morzu nędzy,
Przez opór wybrnąć z niego? (...).

Maciej Słomczyński:

Być albo nie być; oto jest pytanie:
Czy szlachetniejszym jest znosić świadomie
Losu wściekłe pociski i strzały,
Czy za broń porwać przeciw morzu zgryzot,
Aby odparte znikły? (...)”

Witold Chwałewik:

Być albo nie być – bo w tym sedno sprawy,
Czy jest dostojniej z całą świadomością
Znosić pociski szyderczej fortuny,
Czy z bronią w ręku w przeciwności morze
Uderzać, zniszczyć wrogów (i, gdy umrzeć,
To więcej już nie zasnąć?) (...) ⁸.

Tłumaczenia ustne też są przedmiotem praw autorskich

Jako „ustalenie” rozumie się osiągnięcie przez utwór „jakiegokolwiek postaci, chociażby nietrwałej, jednakże na tyle stabilnej, żeby cechy i treść utworu wywierały efekt artystyczny” (wyrok SN z dnia 25 kwietnia 1973 r., I CR 91/73, OSNCP 1974, nr 3, poz. 50)

Wyrok SA w Poznaniu z dnia 28 sierpnia 2009 r., I ACa 309/09: „dla ustalenia utworu wystarczające jest jego wyrażenie w jakiegokolwiek postaci, także ustnej, jednakże na tyle określonej, żeby umożliwiała jego percepcję przez inne osoby niż twórca”

Praktyczne aspekty

Prawa osobiste i oznaczenie autorstwa

Niezbywalność osobistych praw autorskich a
zobowiązanie do niewykonywania tych praw

Wyłączenia przewidziane w art. 4 Pr.aut.

Akty normatywne lub ich urzędowe projekty,
urzędowe dokumenty, opublikowane opisy
patentowe lub ochronne, proste informacje
prasowe.

Tłumaczenia specjalistyczne i poświadczone jako utwory

Tłumaczenie jako utwór pierwotny,
tłumaczenia aktów prawnych i dokumentów
urzędowych.

Prawa autorskie a technologie językowe

**Prawa autorskie a
tłumaczenia maszynowe,
„surowe” MT, post-edycja**

**TM jako przedmiot praw
autorskich, ochrona samoistna**

**Naruszenia praw własności
intelektualnej w
tłumaczeniach maszynowych**

JURIDICO

[Strona główna](#)

[Osiągnięcia](#)

[Jakość](#)

[Współpraca](#)

[Blog](#)

[Aktualności](#)

[Szkozenia](#)

[ETPCz](#)

[Kontakt](#)

[Prawa własności intelektualnej w branży tłumaczeniowej – tłumacz jako twórca i autor](#)

Prawa własności intelektualnej w branży tłumaczeniowej – tłumacz jako twórca i autor

 Dodano przez: [Wojciech Wołoszyk](#) [Kategoria: Blog](#)
 Dodano: 14-lis-2021

...

PRAWA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ W BRANŻY TŁUMACZENIOWEJ – TŁUMACZ JAKO TWÓRCA I AUTOR

Według art. 1 ust. 1 z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych: „Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór)”. Natomiast, według art. 2 ust. 1 tej ustawy „Opracowanie cudzego utworu, w szczególności tłumaczenie [...] jest przedmiotem prawa autorskiego bez uszczerbku dla prawa do utworu pierwotnego”.

INFORMACJE KONTAKTOWE

w.woloszyk@iuridico.pl

www.tlumaczenia-prawnicze.eu

www.woloszyk.pl

<https://www.linkedin.com/in/wojciechwoloszyk/>

+48 58 713 15 58

IURIDICO

Wojciech Wołoszyk

LAWYER - LINGUIST

**World Law
Dictionary**

Wojciech Wotoszyk

LAWYER - LINGUIST